

IRENA CELEJOWA

ŻYWIENIE

W SPORCIE

 PZWL

prof. nadzw. dr hab.

IRENA CELEJOWA

ŻYWIENIE

---

w SPORCIE

PZWL

Spis treści

Wstęp	9
I. CZĘŚĆ OGÓLNA	11
1. Potrzeby energetyczne sportowców	13
1.1. Podstawowa i spoczynkowa przemiana materii	14
1.2. Całkowita przemiana materii	15
1.3. Kryteria ciężkości pracy	16
1.4. Dobowy wydatek energetyczny	28
1.5. Źródła energii w pracy mięśni	31
2. Składniki pokarmowe	34
2.1. Składniki energetyczne	35
2.1.1. Węglowodany w żywieniu sportowców (36), 2.1.2. Węglowodany warunkiem prawidłowej przemiany tłuszczu i białka (41), 2.1.3. Tłuszcze (43)	
2.2. Materiały budulcowe	47
2.2.1. Białka (47), 2.2.2. Zapotrzebowanie sportowców na białko (50), 2.2.3. Składniki mineralne w żywieniu sportowców (54), 2.2.4. Gospodarka wodna ustroju (59), 2.2.5. Związki mineralne regulatorem gospodarki wodnej (61), 2.2.6. Związki mineralne a równowaga kwasowo-zasadowa (61)	
2.3. Składniki regulujące	63
2.3.1. Witaminy rozpuszczalne w wodzie (63), 2.3.2. Witaminy grupy B (65), 2.3.3. Witaminy rozpuszczalne w tłuszczach (69)	
3. Stres oksydacyjny w sporcie. Pożywienie jako źródło antyoksydantów	72
4. Normy żywienia i wyżywienia dla wybranych dyscyplin sportu	79
4.1. Podnoszenie ciężarów	83
4.2. Kolarstwo	85
4.3. Gry sportowe	87
4.4. Gimnastyka	87
4.5. Siermierka	97

4.6. Lekka atletyka	97
4.7. Narciarstwo	107
4.8. Biatlon	107
4.9. Sporty wodne	114
4.10. Łyżwiarstwo	117
4.11. Jeździectwo	122
4.12. Łucznictwo	122
4.13. Strzelectwo sportowe	125
4.14. Sporty walki	125
4.15. Sport motorowy i żużlowy	130
4.16. Turystyka	130
4.17. Studenci wychowania fizycznego	130
II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA	139
1. Specyfika żywienia sportowców w okresie treningów, zawodów i odnowy	141
1.1. Żywienie w okresie treningu	141
1.2. Żywienie w okresie zawodów	143
1.2.1. Żywienie w okresie przedstartowym (143), 1.2.2. Żywienie w czasie zawodów (143), 1.2.3. Dożywianie na trasie zawodów długotrwałych (145)	
1.3. Żywienie w okresie odnowy	146
2. Pora, częstotliwość i rodzaj posiłków podczas treningów i zawodów	148
2.1. Żywienie podczas wyjazdów zagranicznych	150
2.2. Ostrożnie z konserwami	151
2.3. Napoje w sporcie	151
2.4. Alkohol, używki i doping	152
3. Regulowanie masy ciała w sporcie	159
3.1. Racjonalna dieta odchudzająca	163
3.2. Dieta zwiększająca masę ciała	169
4. Odżywki w sporcie	171
5. Zatrucia pokarmowe	177
5.1. Zanieczyszczenia żywności	179
6. Produkty spożywcze	183
6.1. Podział produktów na grupy	183
6.2. Produkty zbożowe	184
6.3. Mleko i produkty mleczne	185
6.4. Jaja	186

6.5. Mięso, wędliny, ryby	187
6.6. Masło, śmietana	188
6.7. Inne tłuszcze	188
6.8. Ziemniaki	189
6.9. Warzywa i owoce obfitujące w witaminę C	189
6.10. Warzywa i owoce obfitujące w karoten	190
6.11. Inne warzywa i owoce	190
6.12. Rośliny strączkowe suche	191
6.13. Cukier i słodycze	191
6.14. Grzyby i orzechy	192
6.15. Zamiana produktów spożywczych	192
7. Układanie jadłospisów	195
7.1. Zasady układania jadłospisów	195
7.2. Zasady prawidłowego przyrządzania potraw	196
8. Przykładowe jadłospisy dla siedmiu grup dyscyplin sportowych	201
8.1. Przykładowe jadłospisy dla grupy I (gimnastyka, jeździectwo, pięciobój nowoczesny, szermierka, strzelectwo, łucznictwo i sport żużlowy)	208
1. Sezon wiosenny (208), 2. Sezon letni (208), 3. Sezon jesienny (209), 4. Sezon zimowy (210)	
8.2. Przykładowe jadłospisy dla grupy II (biegi krótkie 1a i skok w dal, biegi średnie 1a, skoki 1a, łyżwiarstwo szybkie, zjazdy narciarskie i slalom, skoki narciarskie, pływanie – krótkie dystanse)	211
5. Sezon wiosenny (211), 6. Sezon letni (211), 7. Sezon jesienny (212), 8. Sezon zimowy (213)	
8.3. Przykładowe jadłospisy dla grupy III A (podnoszenie ciężarów, rzut oszczepem, dziesięciobój	214
9. Sezon wiosenny (214), 10. Sezon letni (214), 11. Sezon jesienny (215), 12. Sezon zimowy (216)	
8.4. Przykładowe jadłospisy dla grupy III B (miotanie kulą, dyskiem i młotem)	217
13. Sezon wiosenny (217), 14. Sezon letni (217), 15. Sezon jesienny (218), 16. Sezon zimowy (218)	
8.5. Przykładowe jadłospisy dla grupy IV (kolarstwo szosowe, kolarstwo torowe, wioślarstwo, kajakerstwo)	219
17. Sezon wiosenny (219), 18. Sezon letni (220), 19. Sezon jesienny (220), 20. Sezon zimowy (221)	
8.6. Przykładowe jadłospisy dla grupy V (maraton 1a, biegi długie 1a, chód sportowy, biegi z przeszkodami, biegi długie narciarskie, dwubój zimowy, żeglarsstwo, sport motocyklowy)	222
21. Sezon wiosenny (222), 22. Sezon letni (222), 23. Sezon jesienny (223), 24. Sezon zimowy (223)	

8.7. Przykładowe jadłospisy dla grupy VI (sporty walki: boks, judo, zapasy) . . .	224
25. Sezon wiosenny (224), 26. Sezon letni (225), 27. Sezon jesienny (226), 28. Sezon zimowy (226)	
8.8. Przykładowe jadłospisy dla grupy VII (gry zespołowe: siatkówka, koszykówka, piłka nożna, piłka ręczna, hokej na trawie, hokej na lodzie, tenis ziemny, tenis stołowy, piłka wodna)	227
29. Sezon wiosenny (227), 30. Sezon letni (228), 31. Sezon jesienny (229), 32. Sezon zimowy (229)	
9. Przepisy na potrawy podane w jadłospisach	231
9.1. Zupy	231
9.2. Potrawy mięsne	237
9.3. Potrawy z ryb	245
9.4. Potrawy z jajek	247
9.5. Potrawy z warzyw	249
9.6. Zupy mleczne	263
9.7. Potrawy mączne	265
9.8. Kompoty	268
9.9. Napoje	271
9.10. Desery	276
9.11. Owoce z cukrem	283
9.12. Przystawki	284
9.13. Dodatki do pieczywa	286
Zakończenie	288
Piśmiennictwo	291